

Editorial

Vážení členové sociologické obce a čtenáři,

Sociologický časopis je od letošního ročníku sloučen s anglickým *Czech Sociological Review* v jedno periodikum. Došlo k rozdělení odborného řízení časopisu mezi dva šéfredaktory a dvě redakční rady: šéfredaktorem anglického vydání (2 čísla ročně) je Jiří Večerník, šéfredaktorem české verze (4 čísla ročně) Marek Skovajsa. Vydavatel časopisu, jímž je Sociologický ústav AV ČR, oba šéfredaktori i redakce věří, že tyto kroky povedou k dalšímu zvýšení úrovně časopisu a nijak se nedotknou všech pozitivních změn, ke kterým v časopisu došlo za uplynulých 12 let.

Na tomto místě je vhodné přiblížit alespoň ve stručnosti koncepci českého vydání *Sociologického časopisu*, již jeho čtenáři i spolupracovníci mohou právem od nového šéfredaktora očekávat. Především je třeba zdůraznit, že časopis si za dobu své posttotalitní existence dokázal získat vědecké renomé, disponuje kvalitními autory a recenzenty a představuje neodmyslitelnou součást vědeckého života české sociologické obce. To je zásluha zejména předchozích šéfredaktorů a samozřejmě také členů sociologické obce. Je tedy první zásadou nového vedení časopisu zachovat vše pozitivní, čeho se podařilo během předchozích let dosáhnout a usilovat o další vylepšení přizpůsobením novým trendům a potřebám.

Základním faktem určujícím do značné míry koncepci časopisu je jeho ojedinělé postavení v rámci české sociologie jako jediného recenzovaného a impaktovaného periodika v ČR. Je potěšitelné, že v prostředí české sociologie vyrostl a úspěšně se rozvíjí druhý sociologický časopis, zaměřený na biografickou a kvalitativní sociologii, *Biograf*, dnes už rovněž recenzovaný, a že sborníky recenzovaných statí vycházejí na univerzitních pracovištích. To jsou však počiny, které nemění mnoho na tom, že česká sociologie zřejmě nedisponuje prostředky k tomu, aby mohla existovat pluralita tematicky či metodologicky jasně vyhraněných odborných časopisů, jakou známe ze západních zemí. I nadále proto platí, co už zaznělo v úvodníku prvního čísla SČ v roce 1991 (J. Musil, J. Večerník), totiž že časopis má být otevřen nejružnějším proudům sociologického myšlení, pokud splňují obecně uznávaná kritéria vědeckosti. Každá užší vyhraněnost *Sociologického časopisu* se v takovéto situaci může jevit jako nenáležité upírání hlasu přístupům a tématům, které si zaslouží být v rámci české sociologie slyšeny a reflektovány. Časopis proto chce být i nadále otevřeným fórem pro prezentaci výsledků sociologického bádání nejružnějších přístupů a tematické profilace. Tato otevřenost však může být přínosná jen tehdy, podaří-li se prostřednictvím důsledného a nestranného recenzního řízení udržet vysokou úroveň příspěvků.

Cílem *Sociologického časopisu* zůstává i nadále publikovat původní příspěvky k vědeckému poznání společnosti a hlubšímu teoretickému uchopení sociálních jevů. Texty otištěné v časopisu by tedy měly spojit solidní teoretickou základnu s důkladnou obeznámeností se sociálním světem a poskytovat nové poznání zkoumaných jevů. To neznamená, že jsou preferovány články opírající se o kvantitativní výzkum, za zdroj obeznámenosti se sociálním světem je považována každá legitimní metodologie. Nemají tím být ale vyloučeny ani příspěvky abstraktně teoretické, podávající výklad společenských jevů na obecnější úrovni. Naopak to znamená snahu vyhýbat se příspěvkům čistě deskrip-

tivním, nepokoušejícím se o analýzu shromážděných dat, a také těm, používajícím teorii k výpovědím o skutečnosti, jež nejsou podloženy akceptovatelnou vědeckou evidencí. Dalším typem článků, jejichž otiskování na stránkách časopisu bude i nadále podporováno, jsou články přehledové, podávající informaci o novém zpracování dílčích problémů v zahraniční sociologii, které tak poskytnou české sociologii životně důležité propojení na světový vývoj.

Prostor pro inovaci v časopisu se nachází v oblasti témat. Nedocenitelné vodítko pro zavádění nových námětů nabízejí texty uveřejněné v první části tohoto dvojčísla, které upozorňují na velké a naléhavé problémy, jež česká sociologie na rozdíl od sociologie západní zatím zpracovala jen nedostatečně. Za všechny zmiňme otázku globalizace, sociologie sítí, sociologie nadnárodní integrace nebo sociologie kultury. Jinou, ovšem související prioritou je prohloubení interdisciplinárního přesahu časopisu. Ovšemže bude *Sociologický časopis* i nadále tisknout texty sociologické. Je však trendem posledních desetiletí pohlížet na problémy, jež patří do oboru působnosti sociologie, z hledisek kombinujících pohledy různých disciplín. Tomuto trendu se časopis chce nadále přizpůsobovat a publikovat texty prohlubující naše poznání sociální skutečnosti z perspektiv odlišných od perspektivy úzce sociologické, vždy ovšem ve spojení s analýzami sociologickými. Osvědčeným prostředkem uplatňování interdisciplinárního přístupu v časopise jsou monotematická čísla, s jejichž přípravou se počítá i nadále.

Další zásady koncepce časopisu pro úspornost shrnujeme do následujících bodů:

- zachovat nezávislost časopisu jak na vydavateli, tak také na jednotlivých pracovištích a generačně, problémově či přístupově definovaných skupinách;
- učinit *Sociologický časopis* fórem pro setkávání sociologů všech generací a rozmanitého odborného zaměření;
- sledovat dění v rámci české sociologie (konference, semináře atd.) a motivovat jejich účastníky k publikování v *Sociologickém časopisu*;
- vyhledávat ve spolupráci s členy redakční rady, pracovníky Sociologického ústavu i sociology na fakultách mladé talentované autory;
- získávat příspěvky od zahraničních autorů; úzce spolupracovat s šéfredaktorem a redakční radou anglických čísel *Sociologického časopisu*;
- snažit se o pokrytí původní české sociologické produkce recenzemi a anotacemi;
- zlepšit informovanost v rámci sociologické obce o projektech, na kterých jednotlivé týmy nebo jednotlivci pracují;
- dát prostor věcným diskusím a polemikám, a to jak na stránkách časopisu, tak případně organizací seminářů, kulatých stolů apod.

Redakce si je vědoma role časopisu jakožto fóra sociologické obce a hodlá podporovat i jeho roli informační a komunikační. Touto snahou zůstane nedotčeno primární poslání časopisu, jímž je publikování vysoce kvalitních odborných textů.

První dvojčíslí nového ročníku *Sociologického časopisu* je v mnoha ohledech netypické. Časopis si pro jedenkrát dovolil odbočit z roviny striktně akademické a namísto vědeckých výstupů sociologické práce nabídnout pohled na samotné autory sociologických textů, na instituce, které vědcům lépe nebo hůře umožňují se sociologii věnovat, a na

celkový stav jejich disciplíny. S myšlenkou připravit dvojčíslo na téma „Vývoj, problémy a perspektivy soudobé české sociologie“ přišla v polovině loňského roku ředitelka Sociologického ústavu AV ČR PhDr. Marie Čermáková. Předkládané číslo přináší odpovědi sociologické obce na iniciativu vzešlou od vydavatele časopisu a redakce. Příspěvky, které obsahuje, informují jednak o vývoji české sociologie a jejím současném stavu, jednak nabízejí pohledy příslušníků sociologické obce na problémy, s nimiž se naše sociologie potýká a jejichž překonání je podmínkou jejího dalšího úspěšného rozvoje. Někdy se tón čísla dostává do polohy bilancující, jindy je spíše věcně analytický. Vcelku podávají příspěvky, jimiž různí autoři časopis obeslali, velmi pestrý pohled na situaci české sociologie, jež podobně jako celá česká společnost je dějištěm celé řady hlubokých sociálních procesů a proměn: abychom uvedli jen některé, v letošním roce 2002 je česká společnost i sociologie stále jen 13 let vzdálena od konce komunismu se všemi důsledky, které z toho pro ně plynou. Současné žije česká společnost i sociologie ve znamení rychle postupující globalizace, a také blížící se integrace České republiky do evropských struktur. To všechno jsou výzvy nemalé, a je proto potěšitelné, že si česká sociologie dopřála malé přestávky ve svém snažení o dosažení konkrétních vědeckých výsledků a pohlédla kritickým zrakem sama na sebe, na své úkoly a také na možnosti a hranice možností tyto úkoly náležitě splnit.

Číslo netypické svým zaměřením je rovněž rozčleněno do netypických rubrik. Stati byly tentokrát rozděleny na dvě skupiny: ty, které pojednávají o situaci české sociologie vcelku, byly zařazeny do rubriky *Pohledy na českou sociologii*. Příspěvky věnované stavu odvětvových sociologií jsou shromážděny v rubrice *Vývoj sociologických oborů*. Přehled o stavu české sociologie doplňují zavedení rubriky *Studenti píší* a *Kulatý stůl*. V druhé, informativní části dvojčísla čtenáři naleznou snímky dvou důležitých stránek života jakékoli, tedy i české sociologie: jejího rozvíjení v institucích (*Profily sociologických pracovišť*) a publikační činnosti českých sociologů (*Anotace*). Výsledný obraz české sociologie, přes všechna omezení, jež se ani přes velké úsilí příspěvkatelů a redakce nepodařilo překonat, snad napomůže větší informovanosti sociologické obce o dění v české sociologii, a zejména podnítl reflexi problémů, které byly v různých příspěvcích popsány nebo alespoň naznačeny. Tolik k očekávané roli dvojčísla v současnosti. Lze jen doufat, že v době budoucí dvojčíslo poslouží historikům české sociologie jako užitečný zdroj informací o námětech, starostech i nadějích českých sociologů na počátku 21. století, a že soud, který budou moci ve světle znalostí dalšího vývoje české společnosti a sociologie nad nimi vynést, bude soudem příznivým.

Marek Skovajsa